

2. Izboljšati organi-
vanju.

3. Dvig higienske
družbenih organizacij, i

4. Boljša kontrola
jalcu, seveda ob pritegr
Rdečega križa.

5. Izboljšati prehra
naloga sindikatov, da b
dine.

6. Nujnost poklicni

7. Proučiti na tere
mladine.

8. Omogočiti kredite in subvencije vsaj za najnujnejše asanacije v mladins-
skih domovih.

9. Na svetih za zdravstvo in socialno skrbstvo vzbuditi večje zanimanje za
probleme te mladine z morebitno zadolžitvijo referenta, ki ima v evidenci mla-
dostnike v delovnem razmerju.

pri socialnem zavarovanju.

v internatih s pomočjo
štva prijateljev mladine.

ta mladina pri deloda-
a prijateljev mladine in

r naj bi bila predvsem
v prehrani obrtne mla-

zdravstveno službo.

stveno zaščito kmečke

Iz dela sodišč

Marija Lulik-Petrnel

Mnenja sem, da imajo medicinske sestre na terenu poleg skrbstvenih organov največ stika in največ vpogleda v najrazličnejše družine, njihovo življenje in njihove težave. Prepričana sem tudi, da matere še največ zaupajo ravno medicinskim sestram, saj so jim te v pomoč pri zdravljenju njih samih in njihovih otrok. Zato mislim, da ne bo napak, če v tem članku opozorim medicinske sestre na nekatere probleme v zvezi z mladinskim kriminalom, da bodo lahko tudi v tem pogledu pomagale družinam, s katerimi pridejo v stik. Za pravilno razumevanje tega problema pa je nujno, da medicinska sestra nastavi svoje delo v tem pogledu s prepričanjem, da mladoletni, ki je zašel na pot kriminala, ni pokvarjenec, še manj pa zločinec in da ga je prav zaradi tega možno ponovno privedi na redno pot njegovega razvoja do vzgoje v poštenega naprednega delovnega človeka. Pri tem je treba imeti pred očmi tudi to, da sodišče s svojimi odločbami ne more rešiti mladoletnika iz enostavnega razloga, ker je mladoletni pred sodiščem le krajšo dobo in je njegova rešitev odvisna predvsem od okolice, v kateri mladoletnik živi in v katero se bo vrnil po sodnem procesu oziroma po prestani kazni ali vzgojnem popljševalnem ukrepu.

Preden bi konkretno opozorila na nekatere važne momente, naj navedem nekatere ugotovitve iz sodne statistike. Osnovo za to daje sistematični pregled 72 primerov mladinskega kriminala in to kriminala zoper družbeno in zasebno premoženje, ki je najpogostnejši primer mladinskega kriminala. Obravnavani primeri se tičejo primerov mladinskega kriminala v letih 1952 in 1953 v mestu Ljubljani in njeni okolici. Mladinski kriminal sam kot kriminal ne pomeni posebnega problema, saj po navedeni statistiki ne dosega niti pol odstotka od vse kazensko že odgovorne mladine v Ljubljani in njeni okolici, kjer ima mla-

dina prav gotovo največ prilike storiti kaznivo dejanje. Problem pa je, kako preprečiti ta kriminal, da se mu bo izognila prav vsa mladina, in nadalje, kako pomagati tisti mladini, ki je že zašla na pot kriminala.

Od navedenih 72 analiziranih primerov je ugotovljeno v 52 primerih, da izhajajo iz družin, kjer so starši delinkventi. (6 primerov), pijanci (10 primerov), in kjer otroka samo prepuščajo vzgoji ceste (36 primerov). Po poklicu je od obravnavanih primerov 27 mladoletnih delavcev, 24 vajencev, 2 uslužbenca, 9 dijakov, 10 pa brez posla, torej brez določenega poklica. Nadalje je zanimiva ugotovitev te analize, da v nobenem primeru ni ugotovljeno zaključeno šolanje mladoletnika, pač pa so šolo vsi že predčasno enostavno zapustili. Poročila šol samo v dveh primerih nakazujejo umsko zaostalost, sicer pa so vsi vsaj povprečno, če ne celo nadpovprečno nadarjeni. Njihov šolski neuspeh gre torej bolj na račun nerednega obiskovanja šole, pomanjkanja zanimanja, ki zahteva določene vztrajnosti, ki je pa ti otroci zaradi okolja, v katerem živijo, ne morejo imeti. Za delo z mladoletnimi tudi ni brez pomena ugotovitev te analize, da jih nekako polovica od obravnavanih primerov živi izven okolja družine, potem ko so si dobili delo, več primerov pa je takih, ko so mladoletni že v najnežnejši mladosti bili izročeni tujim ljudem. Večina obravnavanih primerov je tudi iz družin z več otroki (v 58 primerih iz družin s 3—11 otroki). Nadaljnja ugotovitev te analize je, da jih je le 15 od obravnavanih primerov toliko zašlo, da so že vsaj deloma moralno pokvarjeni. Ti so namreč že večkrat zašli v kriminal, dekleta pa zašle na pot prostitucije. Za vse ostale lahko mirno trdimo, da so nepokvarjeni, da so njihovi prestopki le pubertetni ekscesi, gnani od želje, imeti določen predmet: dekleta obleke in okrasne predmete, fantje pa tehnične predmete. Za te je seveda večja nevarnost, da bodo ponovno zašli na pot kriminala, če po storjenem deliktu ne bodo našli moralne opore v svoji okolici. Ta analiza odkriva le nekatere faktorje, ki igrajo vlogo pri razvoju mladoletnikove osebnosti. Niso edini, vendar pa se z odpravo teh da marsikaj popraviti. Lažje je delo s temi faktorji prav zaradi tega, ker so že na zunaj vidni, delo samo pa je prav gotovo težko, saj v borbi z njimi naletimo tudi na določene subjektivne in psihološke odpore mladoletnih samih, pa tudi oseb iz njihove okolice.

Če izluščimo navedene ugotovitve, lahko zaključimo naslednje:

1. Večina mladoletnih prestopnikov izhaja iz neurejenih družin. Treba je torej sanirati družine oziroma najti mladoletniku okolje, ki bo pravilno vplivalo na njegov razvoj.

2. Večina obravnavanih mladoletnikov so po poklicu vajenci oziroma delavci. Torišče dela torej ni le dom, temveč tudi delovno mesto mladoletnih. Sodelavci mladoletnih ne smejo biti le strokovni učitelji, temveč tudi vzgojitelji mladoletnikove osebnosti. Skrb za stanovanje mladoletnika, za njegovo prehrano, za njegove osebne želje in za njegovo razvedrilo in splošno izobrazbo, vse to je osnova za delo poleg vzgoje mladoletnega v strokovnega delavca, ki pa bo dober le, če bo imel tudi moralne kvalifikacije.

3. Le v dveh primerih od obravnavanih ugotavljamo, da so mladoletni razumsko manj razviti, vsi drugi pa povprečno oziroma več kot povprečno nadarjeni. Kljub temu pa niso dovršili strokovne, v nekaterih primerih pa niti osnovne šole ne. Vse kaže, da jim neurejena okolica ni dala usmeritve v določen poklic niti ne vztrajnosti, da bi se česa izučili. Dom oziroma tisti, ki se

pečajo z mladino, bi s šolo vred vsekakor prav te otroke iz neurejenih družin morali obravnavati pazljiveje, najti zanje več časa, da bi pri njih ugotovili nagnjenja za določene poklice ter jim ustrezni poklic z vztrajnostjo in s posebnim načinom dela tudi priljubili. Taka usmeritev bi dala tem otrokom moralno oporo, pozneje pa tudi materialno, ki je nikakor ni zametovati.

4. Pri vzgoji otroka ni prezreti njegovih osebnih želja. Ugotovljeno je, da večina fantov vzame tehnične predmete, dekleta pa oblačilne in okrasne predmete. To je razumljivo. Fantje v razvojnih letih radi kaj »cimprajo«. Kolo, motor, radio, fotoaparat, ure, to so želje, toda kje in kako jih uresničiti? Dekleta pa so v tem razdobju že rada lepo oblečena. Zaposlitev teh fantov in deklet v raznih organizacijah ljudske tehnike, v športnih organizacijah, v izleti v naravo itd. v njihovem prostem času, bi mnogo koristila, jih preusmerjala in jim dvigala ustvarjalnost, pokazala bi jim lepote in tako bi jih odvrnili od napačnih poti in jim pokazali pot za pravilno presojanje vrednot v fizičnem in duhovnem svetu.

To so ugotovitve in napotila, ki so važna predvsem v času, preden mladoletni zaide na pot kriminala. Prav tako važna, kot je ta začetna preventiva, ali še bolj, pa je skrb za otroka po storjenem deliktu, potem ko je bila izrečena sodna odločba. Važna tem bolj, ker gre za človeka, ki je sicer že zabredel, ni pa še izgubljen. Toda povrnem naj se zopet na navedeno analizo! Sodišče je v vseh obravnavanih primerih izreklo le 11 sodb z vzgojno poboljševalnim ukrepom oddaje v vzgojno poboljševalni dom ali pa zaporno kazen. V vseh drugih primerih so bili izrečeni vzgojno poboljševalni ukrepi ukora ali pa pogojne zaporne kazni. To pomeni, da v večini primerov pošlje sodišče otroka po izvršenem procesu nazaj v okolico in to v tisto, iz katere je izšel in ki je največ kriva, da se je mladoletni iztiril. Tako vidimo, da je za tega mladoletnika posebno važno, kako ga bomo po procesu na sodišču sprejeli in kako mu bomo pomagali, da se bo znašel in uspel v življenju na pošten način.

Naj navedem samo dva primera nepravilnega ravnanja: Pred seboj imam dopisnico 17-letne zapornice, ki naj jo dobesedno navedem: »Draga mama! Kljub temu da mi nočeš odgovarjati na moja pisanja, se ti zopet javljam. Mislim, da bi mi morala vsaj toliko pisati, da bi zvedela, kako je z mano. Sicer pa, če ti je vseeno, te tudi jaz ne morem siliti, če ti ni dovolj, kar ti je povedala g. sodnica. Vse, kar bi ti imela povedati, je to, da imam še 3 mesece zapora. Če hočeš, mi odgovori. Sedaj Vas pozdravljam, pozdravi mamko...«

Vajenec si je na delovnem mestu nabral najrazličnejše vijake, da bi si doma napravil kolo. Tako so delali tudi drugi odrasli delavci. Kakor hitro je podjetje to ugotovilo, ga je pri priči odpustilo in to tik pred pomočniškim izpitom. Ob razpravi je bil ta mladoletni že skoro eno leto brez zaposlitve.

To sta dva konkretna primera, ki sta vzgojno popolnoma nepravilna. Zamislimo se v 17-letno deklico, ki jo je mati že v najnežnejši mladosti oddala v rejo. Ko se je poročila, je prekinila z njo še tiste skromne stike, to pa zaradi tega, ker se je bala svojega moža, ki je njeno nezakonsko hčerko sovražil. Dekle je zapustilo drugi razred gimnazije, odšlo v Beograd in tam zašlo v sprijeno družbo. Ko se bo vrnila iz zapora, se bo znašla na cesti brez kakršne koli izučitve in po vsej verjetnosti zopet brez doma. In vendar bi bila dolžnost matere in očima, da jo sprejmeta in storita zanjo vse, kar se storiti še da. Naravnost zločin pa je, da se je mati ne spomni niti z drobno kartico, sedaj ko mladoletna po procesu na sodišču še bolj občuti vso težino življenja, v katerega

je zašla. Ne glede na to, ali je mladoletni storil delikt ali ne, že zato, ker gredo taki mladi fantje v svet za kruhom, v nova okolja, je za njih potrebno, da imajo vsaj še pismene stike s svojim domom, da starši vsaj na ta način še nudijo temu otroku domačo toplino, ki mu je potrebna.

Mladoletni se torej po odločbi sodišča vrne domov s pečatom, da se je zagovarjal pred sodiščem. Verjetno je bil izključen iz šole ali na delovnem mestu brezobzirno odpuščen, doma pa pomeni sramoto in običajno nepotrebna usta. Prav sedaj pa bi mu bilo najbolj potrebno pomagati. Sedaj bi potreboval največ topline, očetovske skrbi in kontrole in predvsem zaposlitve. In če vsega tega ni, potem se nikar ne čudimo, če bo zopet zašel.

Nanizala sem nekaj momentov in na te naj medicinske sestre na terenu mislijo, ko jim starši potožijo glede svojih otrok, ki so zašli.

Šolske mle

je otroka

Anketa Statističnega bilo 150 delavskih, 150 na do zanimivih in važnih j higienškem zavodu razčl našega otroka kalorično kljiva. Pri tej analizi so l postavljene za spoznanje lahko trdimo, da prehrat htevam današnje dobe.

bivalstva, ugotovimo, da se prehrana otrok nameščencev in delavcev v primeri s prejšnjimi leti bistveno ni spremenila in da so primanjkljaji, kar se tiče živalskih beljakovin, kalcija in vitaminov, ostali približno isti, namreč zelo visoki. Preseneti nas pa dejstvo, da so primanjkljaji v prehrani kmečkega otroka znatno manjši. Ta pojav si lahko razložimo le tako, da se je po odpravi obvezne oddaje živine in mleka fond goveje živine v zadnjih dveh letih dvignil, da zato dobiva kmečki otrok večjo količino mleka dnevno. Premajhna stimulacija za oddajanje mleka v večja mesta in prometne težave povzročajo namreč, da ostajajo večje količine mleka v kmečkem domu. Morda je k izboljšanju prehrane pripomoglo tudi stalno prosvetljevanje kmečkega ljudstva o zdravi prehrani, čeprav tolikšen uspeh v tako kratkem času nekaj let ni zelo verjeten. Seveda velja to zboljšanje za kmečkega otroka, ne pa za kmečkega polproletarca, ki si zaradi razmeroma visoke cene ne more za svojo, po navadi številno družino nabaviti mleka v zadostni količini. Zato bi se mi ne zdelo pravilno, če bi prehrano kmečkega otroka istovetili s prehrano polproletarskega otroka ali z drugo besedo, mislim, da ne storimo napake, če ga vzporedimo s proletarskim.

Prehrana delavskega, nameščenskega in polproletarskega otroka je torej pomanjkljiva, ker ji primanjkuje za telesni razvoj najvažnejših snovi, to je živalskih beljakovin, kalcija in vitaminov. Pojavlja se vprašanje, kaj grozi otroku, ki se tako nezdravo hrani, in kako vpliva na njegovo zdravje pomanjkljiva prehrana.